

Yeni Kuşak Ordu: Medyanın Silaha Dönüşmesi

Halil ECER*

Özet: Bir toplumsal olgu olarak medya totalitarizminin birey yaşamı üzerinde ki etkileri ve bu etkilere karşı geliştirdiği eğilimler bize şunu göstermiştir; toplum tarafından belirlenen ahlak kuralları, kültürel kodlar, medya ile hızlı bir değişim sürecine girmiştir. Bu değişim suni ve toplumun yabancı olduğu bir şok dalgasıdır. Bireyin karakteristik özelliklerini belirten sınırlı tercihlerle bir seçimsizlik ortamı yaratmıştır. Bu doğal olmayan kalıplar içerisinde bireyin, yaşamı okuma alışkanlığı tamamen medya gücünün eline geçmektedir.

Medyada şiddeti popülerleştiren, şiddet örnekleri sunan, şiddeti bir model olarak gösteren programlar mevcuttur. Bu programların bireye dayattığı şiddet olgusu kimi zaman bir politika halini almıştır. Özellikle devletlerin savaşı meşru kılmak için başvurduğu yegâne propaganda aracı medya olmuştur. Tam bu noktada bir felsefe aforizması haline gelen ‘medyanın gücü mü, gücün medyası mı?’ sorusu devletlerin meşrulaştırma aracı olan medya olgusunu daha da önemli hale getirmiştir. Bu minvalde günümüzde yaşanan savaşların, mikro ölçekte Ortadoğu’da yaşanan çatışma ortamının medyada yansıtılış biçimi ‘dünya üzerinde şiddet boyutunun inanılmaz derecede arttığını ve dünyanın güvenli bir hale getirilmesi için şiddetin gerekliliği’ yönünde insanların militarist bir yaşama alıştırılmak istendiği algısını oluşturmaktadır.

Çalışmamızın ana rotasını belirleyecek olan savaş-medya ikilisinin, politik olmayan birey üzerinde ki etkilerinin sosyolojik bir bağlamda irdelenmesi hedeflenmektedir. Ulusların var olma ve varlıklarını koruma bellekleri onları ‘milliyetçi’ olmaya itmiştir. 21.yy modernizasyonunda bu milliyetçilik olgusunun medyadaki karşılığı hangi şekillerde olmuştur? Türkiye’nin şu anda yürütmekte olduğu harekâtın medyada ki yansımaları nasıl ve ne derecede toplum üzerinde etki bırakmıştır? Bu etki savaşı meşru kılma çabası mı? Meşru bir durumun, toplumu bilgilendirme amacını mı güdüyor? gibi sorular üzerine yapılacak tahlillerin çağdaş sosyoloji kuramları üzerinde bir okuma gerçekleştirme hedeflenmiştir. Yöntem bağlamında karşılaştırmalı tarihin ölçütleri ve eleştirel teori ışığında irdelenecektir.

Anahtar Sözcükler: medya, savaş, şiddet

New Generation Army: Turning of Media into Weapon

Abstract: As a social phenomenon, the effects of media totalitarianism on the individual's life and the tendencies the individual has developed against these influences have shown us that the ethical rules and cultural codes set by society have entered the process of rapid change with the media. This change is artificial and it is a shock that society is not familiar with this situation. It has created an environment of without choice

* Gaziantep Üniversitesi, Kent Çalışmaları Anabilim Dalı.

with limited preferences that characterizes the individual. Within these unnatural patterns, the life of the individuals and reading habits are totally in the hands of the media power.

There are television programs that popularize violence that present examples of violence that show violence as a model. The violence that these programs impose on the individual has sometimes become a policy. Particularly, the media has become a means of propaganda that the states resort in order to legitimize the war. At this point, the question of "the power of media or the media of the power?", a philosophical aphorism makes the media phenomenon which is a means of legitimization for the states. In this context, the way in which today's wars and micro-scale conflicts in the Middle East are reflected in the media creates the perception that people want to be accustomed to a militaristic life in the sense that the dimension of violence on the world has increased incredibly and violence has been required for securing the world.

In this study, it is aimed to scrutinize the effects of the war-media dual on the non-political individual, in a sociological context. Nations' collective memory about their existence and preservation of their essence have forced them to be 'nationalist'. How and to what extent do the reflections of the Turkey's current military operation in the media have an impact on the society in the 21st century? Is this effect an effort to legitimize the war? Does this legitimate situation pursue a goal of informing the society? This study aims to carry out a reading of the modern sociological theories that help the questions such as "Is this effect an effort to legitimize the war? Does this legitimate situation pursue a goal of informing the society?". Concerning the method, the criteria of the comparative history will be examined in the context of critical theory.

Key words: Media, War, Violence

‘Homo Sapiens’in o acınası elli bin yılı yeryüzündeki organik yaşamın tarihiyle karşılaştırıldığında, yirmi dört saatlik bir günün sonunda ki iki saniye gibidir. Uygarlaşmış insanlığın tarihi bu ölçüte vurulduğunda ancak son saatin son saniyesinin beşte birine tekabül edecektir.’ (Benjamin, 2008) Walter Benjaminin pasajlarında zamanımızın bir biyoluğu olarak künyelenen bu söz insan oğlunun acziyetini göstermesi açısından iyi bir örnektir. İnsanlar yeryüzünde bir çok şey ile mücadele etmiştir. Bazen doğanın önüne geçilmez kudretinde bazen de kendi aralarında bir mücadele hali var olagelmiştir. 16 Kasım 1532 de İspanyol komutan Pizzaro hem hristiyanlığı yaymak hem de ülkesine yeni topraklar kazandırmak için İnka imparatoru Atahualpa karşı girdiği savaşta tüfek ile tüfekten bihaber olan İnka askerlerinin amansız mücadelesi hep anlatıla gelmiştir, yerliler o dönemde tüfek ile mücadele etmiştir, direnemeyip tüfek boyundurluğu altına girmişlerdir. (Diamond, 2013) Avrupalılar o zamanlar veba ile mücadele etmiştir, Mezopotamya ve

mısır coğrafyası kurak yıllarda su kanalları ile doğayla mücadele etmiştir. Bunlar gibi sayısız örnek yazılabilir fakat gözlemlediğimiz durum mücadele edilen, güçlendiği andan itibaren bir tapınma, kutsal sayılma, onu kendisinden üstün görerek biat etme durumu ortaya çıkmıştır. Nitekim İnkâ imparatorluğu döneminde Diamondun aktarımı ile yerlilerin kendilerini öldürmeye gelen İspanyol kuvvetleri, ölen komutanları olarak görmeleri ve ilahi bir ceza olarak görmeleri bu konuda ipucu vermelidir. Yine ortaçağ Avrupa’sında ki vebanın kilise tarafından kullanılması ve halkın sömürülüşünü akla getirir. Kilisenin bu tavrına tepki çok sonraki zamanlarda söylenen ‘Avrupa iki bin sene boyunca vebanın yok olması için dua etti ama çözüm sadece bir aşıydı.’ Sözü bize tarihin diyalektiğini gösterecektir.

19.yy’dan itibaren yaşamımıza giren medya araçları insanlığın haberdar olma ve haberdar olduğu duruma katılım sağlama olanağını elde edince dünya üzerinde birçok şeyin farkında olduğunu sandı. Tabi bu 20.yy ve 21.yy de daha da alevlenerek yaşamımızda yer edinmeye başladı artık öyle bir noktaya geldi ki yaşamımızı belirleyen medya ve medyatik dil oldu. Bu da bize gösterdi ki 21.yy medya ile mücadele yüzyılıdır. Fakat burada şu sorulması gerekiyor, bu mücadeleyi kaybettiğimizde tıpkı yukarıda söz ettiğimiz durumlarda olduğu gibi biat edip onu kutsallaştıracak mıyız? Yoksa yenildiğimizde de kendimizi medyanın sahibi olarak görecek miyiz? Medya ne ile var olabilir? Kendi gücü var mı? Bir güç tarafından mı var oldu? Gibi sorular cevaplanmaya muhtaç olmakla birlikte çalışmamızın kapsamı açısından hepsine yer verebilme şansımız mevcut değildir.

Medyanın dünya politikalarıyla bu kadar yakından ilişki içerisinde olması beraberinde doğal olarak 21.yy da var olan savaşlarda ve işgallerde de önemli rol oynamasına sebep olmuştur. ABD ve Rusya’nın Ortadoğu politikası, kanlar içinde geçen Vietnam savaşı, canlı yayınlı tüm dünyaya bir film gibi izletilen acı dolu savaşlar bir yandan toplum belleğine kara leke olarak geçmesine sebep olurken öbür yandan aynı canlı yayınlarla devletlerin en üstünde ki bürokratlar savaşlarda ölecek veya öldürecek asker daveti yapmıştır. Bu son yüzyılda savaşlarda silahtan çok medya (tüm görsel ve işitsel medya) kullanılmıştır. Devletlerin bu denli medyayı ön plana çıkartıp emellerine daha kolay kavuşmasında medyanın rolü elbette ki yadsınanamaz.

Tüm bu savaş çığırkanlıkları, modern devletlerin vebası olan milliyetçi söylemlerle beraber toplum vicdanın körelmesine neden olan hissizleşme durumunu ortaya çıkartır. Hissizleşen toplum bütün gelenek kodlarını yitirmeye mahkum olan, ekran başından

KURTUBA AKADEMİ SOSYAL BİLİMLER V. ULUSAL ÖĞRENCİ SEMPOZYUMU “BİR İNSANLIK SORUNU OLARAK ŞİDDET”

yönlendirilen ruhsuz bir robot olarak yaşamı algılamaya çalışacaktır. Ufak bir parantez açmak gerekirse medyada şiddeti popülerleştiren yüzlerce program var, şiddeti bir model olarak gösteren ve izleyenleri bu yöne evrilmesini sağlayan bu programlar, geleceğin rol model kişilerini şiddeti yaşam tarzı olarak benimsemiş bireyleri ön plana çıkartıyor. Günümüzdeki televizyon programları incelendiğinde, program akışı içerisinde şiddet, mafyavari diziler, programlar veya filmlerin daha rağbet gördüğünü görmekteyiz. Bu yalnız bizim topluma has bir şey değildir. Bu bağlamda ABD’de halkın şiddet hikâyelerine merakını gidermek adına Ulusal Polis Gazetesi yayınlamaktadır. Burada soracağımız temel soru toplumlar zaten şiddete meyilli mi yoksa medya mı toplumu bu hale getirir.

İkinci dünya savaşı sonrası başlayan soğuk savaş dalgası, günümüzde savaflara taraf olan ülkelerin değil başka devletlerin toprağında kendi ürettikleri modern silahların denemesi yapıp, güç tesirleri ölçülüyor. Medyaya yansıyan bu durumların en çıplak halini Suriye’de görebiliyoruz. Emperyal güçlerin oyun sahası konumuna gelmiştir ve yeni ürettikleri silahı masum halk üzerinde deniyorlar. ABD’nin Irak işgali de tıpkı bunun gibiydi. Biz televizyon veya internet videolarında bir oyun sahnesi gibi görmeye başlıyoruz, oyunu savaş gibi görenler bir müddet sonra savafları da oyun gibi görmeye başlayacaktır. Ortadoğu’da savaş iddiasında bulunanlar kendi ülkelerinde ki televizyon ve gazetelerde şovenist demeçlerle kendi halklarını uyutuyorlar. Bu yüzden şu iddia ile programlara çıkıyorlar ‘her yerde baskı ve şiddet var biz bu şiddeti ortadan kaldırmak için o ülkelerle savaş içerisindeyiz’ tek bir gücün elinde toplanan medya araçları haberi böyle verince alt basamakta ki politik olmayan halk mesihvari gücü, sözüm ona demokratik otoritelere bahş ederek onları kurtarıcı gibi görmeye başlıyor.

Milliyetçilik olgusunun hem Avrupa’da hem de Ortadoğu coğrafyasında tekrar ivme kazanmasının başat sebebi de ülkenin dışında üretilen düşmanlardır. Ve bu düşmanlar sayesinde ulus devletleri görünümünde olan ülkeler medya aracılığı ile halklarını sürekli tek yönde politikleştirme çabasındadır. Genelde orta üst sınıfının katılmadığı alt katmanlarda bulunanların ise şiddetli bir bağlılık ile milliyetçi ipe sarılması bize ekonomi-politiğin aksadığını göstermiştir. Medyanın halklar üzerinde ki bu inanılmaz etkiyi gören politikacılar medyayı tekellerine almak için büyük efor sarf ediyorlar ve genelde başarıya ulaşıyorlar. Bundan sonra ki evre medyanın gücünden ziyade gücün medyası tanımlamasına daha uygun düşer.

Devletlerin, medyanın bu etkili gücüyle tanışması yeni bir durumdur. Bu tanışmayı savaflarda bir silah olarak kullanması da keza öyle. İlginç olan ise bu kadar kısa sürede bu

duruma adaptasyon sağlaması ve kendi emelleri için kullanmaya başlamasıdır. Toparlayacak olursak medya, şiddet ile var olma eğilimindedir. Bu şiddet eğilimi bir üstünlük kurma çabası olması itibariyle temelde destekçi toplamak zorundadır. Destekçileri için moral kaynağı bulmaları gerekiyor ve bu genelde yendikleri devletlerin, toplumların, diğer partilerin vs güçsüzlüğünü göstererek yaparlar bunu yaparken de kendi kahramanlıklarını ön plana çıkartırlar. Bu hususta medyada dillenen bir olaya tıpkı bir gazeteci edasıyla yaklaşmak ve 5n1k kuralını toplum olarak benimsemek zorundayız aksi takdirde bunun neye ve kime hizmet ettiğini asla anlayamayacağız. Malcolm X'in değindiği gibi eğer dikkatli olmazsak medya zalimi mazlum, mazlumu zalim olarak gösterme kudretine sahiptir. Tam bu nokta da yaşanan savaşlarda bizden olanlar ve olmayanları tekrar gözden geçirmek için biz kimdeniz sorusuna cevap bulmaya çalışmamız gerekir. Rachel Corrie'in ‘ zulüm bizdense ben bizden değilim.’ Şiarı insanca bir yaşam için unutulmaması gereken bir sözdür.

Kaynakça

Benjamin, W. (2008). *Pasajlar*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

Diamond, J. (2013). *Tüfek, Mikrop ve Çelik*. Ankara: Tübitak Popüler Bilim Kitapları.